

ЕНЕРГИЕН ФОРУМ 2024

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ В ЕСО ЕАД. ПРАКТИКИ ПО ПРИЛАГАНЕ НА РЕГЛАМЕНТ ЕС № 1227/2011 (REMIT) ОТНОСНО ИНТЕГРИТЕТА И ПРОЗРАЧНОСТТА НА ПАЗАРА ЗА ТЪРГОВИЯ НА ЕДРО С ЕНЕРГИЯ. ПРОМЕНИ В REMIT.

Виктория Поповска

ЗАЩО Е НЕОБХОДИМ REMIT

Основна цел на европейската енергийна политика е създаване на единен конкурентен енергиен пазар. Целта се постига чрез взаимосвързаност между либерализираните национални пазари за търговия на едро и прилагане на Европейското законодателство

Последици - търгуват се големи количества, многократни препродажи, голям брой транзакции, голяма чувствителност на цените на едро, липса на регулаторен механизъм при трансграничните сделки

Рискове – увеличава се риска от пазарни злоупотреби, които могат да влияят негативно върху търговията на едро с електроенергия и природен газ, извън националните граници

ДЧ не биха могли самостоятелно да гарантират интегритета на пазарите на едро

Решение – необходимо е строго трансгранично наблюдение на пазара, за да се постигне функциониращ, взаимосвързан, конкурентен и интегриран вътрешен енергиен пазар

Наблюдението е от съществено значение, за да се откриват и възпират пазарни злоупотреби на пазарите за търговия на едро

ПАЗАРИ НА ЕНЕРГИЙНИ ПРОДУКТИ НА ЕДРО

- Пазари „ден напред“ и в „рамките на деня“/ID, DAM
- Балансиращи пазари / balancing markets
- Пазари за физическа доставка, форуърдни физически пазари, пазари за нестандартни договори / Physical markets, Physical Forwards, non-standardized contracts
- Системи за докладване / Trade reporting systems

- Организираны пазары, системи за съпоставяне на оферти или други PPAT / organized markets, a trade-matching system or other PPAT
- Пазары за междусистемна преносна способност / Cross-border capacity markets
- OTC, пазары за деривати / OTC, Derivatives

Регламент (ЕС) 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г, относно интегритета и прозрачността на пазара на едро с енергия, е резултат от либерализирането на вътрешния енергиен пазар в ЕС и развитието на борсовата търговия, стандартизираните договори и балансиращите пазары.

Най-подходящия правен инструмент за налагане на общи, съвместими правила за трансгранична търговия с енергийни продукти на едро при обединени пазары.

Регламентът определя пазарните злоупотреби, под формата на манипулиране на пазара, опити за манипулиране на пазара, и търговия с вътрешна информация.

Създава нова рамка за мониторинг на пазарите на едро на енергия, с цел откриване и предотвратяване на манипулирането на пазара и търговията с вътрешна информация.

Дава права на НРО за разследване и санкциониране на пазарните злоупотреби.

Неговите три основни стълба са:

1. Докладване на договорите и събиране на данни
2. Наблюдение на пазарите. Забрани за манипулиране и опит за манипулиране. Задължение за оповестяване на вътрешна информация.
3. Налагане на санкции от националните регулаторни органи.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЕСО СЪГЛАСНО ЧЛ.15 ОТ REMIT

В ролята на лице, което извършва сделки с енергийни продукти на едро, по занятие, е задължено да извършва мониторинг на пазара за дейностите и процесите, които пряко администрира – наблюдава търговете за преносни способности, за които е тръжен оператор, наблюдава конкуренцията между доставчиците на балансиращи услуги и резултатите от сетълмента на балансиращия пазар, относно създаване на изкуствен небаланс от търговски участници и търговия с балансираща енергия.

За ефективно упражняване на дейността по пазарен мониторинг е създаден Комитет за наблюдение на пазара, по модел 3 от Насоките на ACER.

Основни дейности на Комитета:

- Наблюдава ефективното функциониране на пазара на електрическа енергия, ценообразуването на пазара на преносни способности и балансиращия пазар, и определя, дали има подозрителна дейност, водеща до пазарна злоупотреба или опит за пазарна злоупотреба.
- Следи за равнопоставеността на търговските участници по отношение на достъпа до информация и наблюдава навременното публикуване на вътрешна информация
- Сезира компетентните органи при констатиране на пазарни злоупотреби, манипулация и нарушение на правилата.
- Създава и разработва процедури за събиране и анализ на данни и ръководства за наблюдение на пазара.

Комитетът разработи пет документа:

- Стратегия за мониторинг на пазара.
- Вътрешни правила и план за работа на Комитета за наблюдение на пазара.
- Процедури за установяване на нарушения на чл.3 или чл.5 от Регламент 1227/2011
- Оценка на риска от възникване на събития в нарушение на чл.3 и чл.5 на REMIT и противодействие.
- Вътрешни правила за одитиране на докладването за нарушения на чл.3 и чл.5 на REMIT.

Процедури за установяване на нарушения на чл.3 и чл.5 от Регламент 1227/2011.

Прагове за откриване на нестандартно поведение и/или подозрителна сделка:

За пазара на преносни способности:

- Придобит капацитет за пренос при експлицитно разпределение, в размер, надхвърлящ 50% от общия разпределен капацитет, на годишни, месечни и дневни търгове $K_p > 0.5K_o$
- Неизползван преносен капацитет, придобит на годишни, месечни и дневни търгове, в размер, надхвърлящ 50% от придобития капацитет $K_n > 0.5K_p$;

За пазара на балансираща енергия:

- Отклонение в посока енергиен недостиг и/или енергиен излишък, за не по-малко от 10 периода на сетълмент, в рамките на календарен месец, в които периоди

отклонението надхвърля 50% от сумарното производство и/или сумарното потребление за координатор на балансираща група

$$КЕНН_{sb}^+ > 0.5 * (КЕИ_{sbg} + КЕИ_{sbc}); \quad КЕНН_{sb}^- > 0.5 * (КЕИ_{sbg} + КЕИ_{sbc})$$

- Отклонение за търговец на електрическа енергия, надхвърлящо с 2 MWh регистрираните покупки и продажби за период на сетълмент;

$$КЕНН_{st}^+ > КЕД_{stp} + КЕД_{sts} + 2MWh;$$

$$КЕНН_{st}^- > КЕД_{stp} + КЕД_{sts} + 2MWh$$

- Сумарен небаланс в рамките на ден, календарна седмица, календарен месец, надхвърлящ 20% от сумарното производство и/или сумарното потребление за координатор на балансираща група

$$КЕНН_{db}^+ > 0.2 * (КЕИ_{dbg} + КЕИ_{dbc}); \quad КЕНН_{db}^- > 0.2 * (КЕИ_{dbg} + КЕИ_{dbc})$$

Докладвани подозрителни сделки от ЕСО

22 май 2023. Доклад за подозрителни сделки за 5 /пет/ търговски участника (фиг. 1).

Аргумент: Съмнение за нарушение на чл.5 от REMIT (Забрана за манипулиране на пазара)

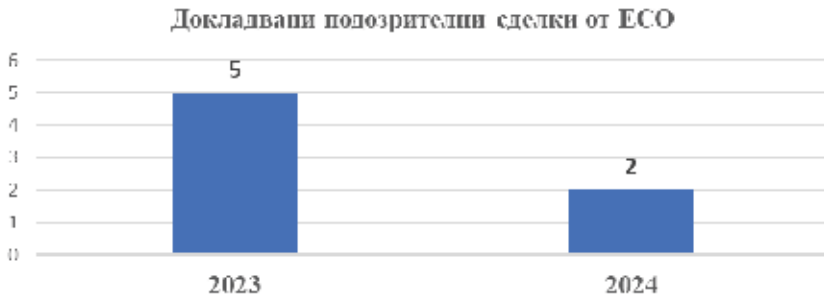
Съдържание на доклада: Време за извършване на потенциалното нарушение: определени дни от м. март и м. април 2023.

Засегнат пазар:

- Описание и подробности на подозрителната сделка/оферта/събитие
- Описание на потенциалното нарушение и причина за подозрението
- Допълнителна информация и справки с данни

май 2024. Доклад за подозрителни сделки за 2 /двама/ търговски участника (фиг. 1).

Аргумент: Съмнение за нарушение на чл.5 от REMIT (Забрана за манипулиране на пазара).

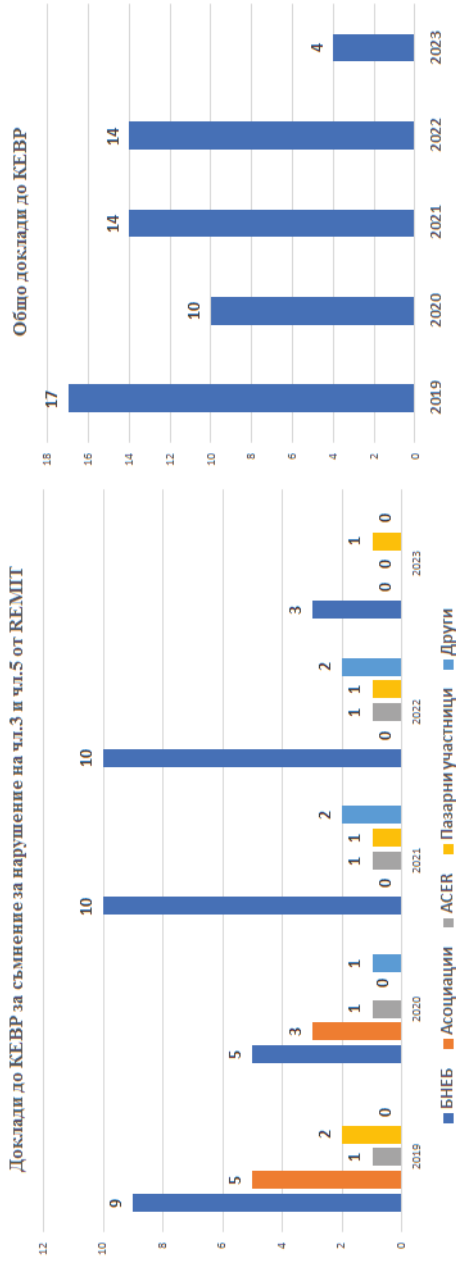
Фиг.1

Кой може да сезира КЕВР за започване на проучване за установяване на нарушение на чл.3 и чл.5 от Регламент 1227/2011.

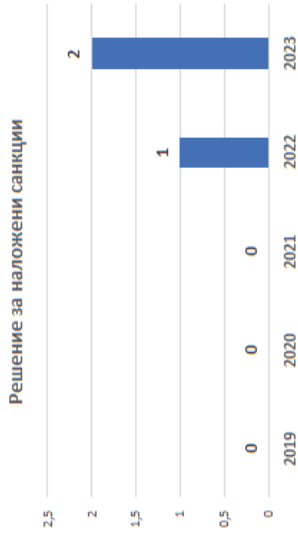
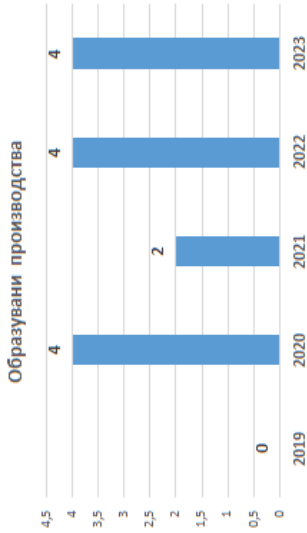
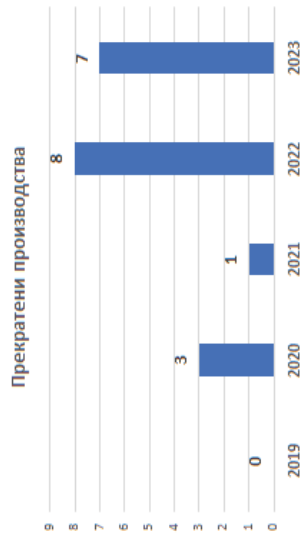
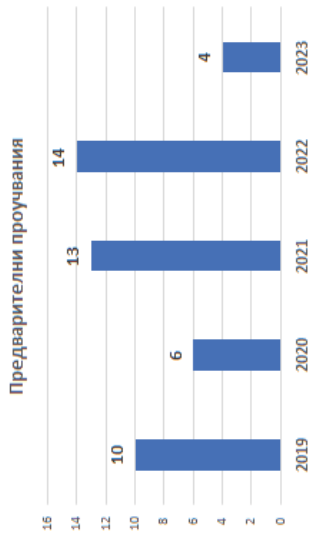
- Участник на пазара или предприятие майка или свързано предприятие по смисъла на REMIT
- Лице, което извършва сделки по занятие (PPAT)
- Лице, чиито интереси са нарушени или застрашени
- Регулаторен орган на ДЧ
- ACER
- Държавен орган
- Прокурор

Данни на КЕВР за постъпили доклади за съмнение за нарушение на чл.3 и чл.5 от REMIT по години (фиг.2), образувани, прекратени производство и решения за наложени санкции (фиг.3).
При съмнение за нарушение на REMIT

Платформа на ACER за нотифициране на съмнения за подозрителни транзакции Suspicious Transaction Report (STR)
<http://www.acer-remit.eu/np/str>

Фиг.2

Източник: КЕВР

Фиг.3

Установени нарушения от КЕВР на чл.5 от REMIT.

Търговски участник, санкциониран с решение на КЕВР	Година на санкциониране	Размер на наложена санкция, лв	Обжалване
"Национална Електрическа компания" ЕАД	2022	625 097	да
"Интерпром" ЕООД	2022	336 237	да
"Енерджи МТ" ЕАД	2022	144 984	да
"Мост Енерджи" АД	2022	34 289	да
"Гранд Енерджи Дистрибушън" ЕООД	2022	27 337	не
"Интерелектрик" ЕООД	2022	90 475	да
"Енерджи Съплай" ЕООД	2023	165 238	да
"Мост Енерджи" АД	2023	1 057 026	да
"Кумер" ООД	2023	1 057 026	да
Общо		3 537 709	

Изисквания, съгласно чл.4, параграф 1 от REMIT

Участниците на пазара публично, ефективно и навременно разкриват вътрешна информация, с която разполагат, по отношение на търговска дейност или съоръжения, които съответният участник на пазара или неговото предприятие майка или свързано предприятие притежава или контролира, или по отношение на въпроси, свързани с тяхната експлоатация.

Такова разкриване включва информация, свързана с капацитета и използването на съоръжения за производство, съхранение, потребление, или пренос на електроенергия или природен газ, включително планирана или непланирана недостъпност на тези съоръжения.

Вътрешната информация следва да се разпространява до възможно най-широк кръг лица, по недискриминационен начин, безплатно и едновременно в целия засегнат енергиен пазар (-и).

Участниците на пазара разкриват вътрешната информация чрез ПВИ. Те трябва да отговарят на критериите, определени в Ръководството по REMIT.

Платформи за вътрешна информация, одобрени от ACER.

The relevant platforms are the following (listed in alphabetical order below):

No.	Name of the platform	EL	NO	Status of application
1.	Balkan Gas Hub EAD	no	yes	IP assessment successfully completed
2.	Central European Gas Hub AG	yes	yes	IP assessment successfully completed
3.	European Energy Exchange AG	yes	yes	IP assessment successfully completed
4.	Gestione del Mercato Energetico S.p.A.	yes	yes	IP assessment successfully completed
5.	Hungarian Power Exchange	yes	yes	IP assessment successfully completed
6.	Independent Bulgarian Energy Exchange EAD	yes	no	IP assessment successfully completed
7.	IJAO	yes	no	1 st phase completed. 2 nd phase under evaluation.
8.	Nord Pool AS	yes	no	IP assessment successfully completed
9.	OMI, Polo Español S.A. (OMIE), MIBGAS S.A.	yes	yes	IP assessment successfully completed
10.	PRISMA European Capacity Platform GmbH	no	yes	IP assessment successfully completed
11.	STEBURGER AG	yes	yes	IP assessment successfully completed
12.	Solten, s.r.l.	yes	yes	IP assessment successfully completed
13.	Towarowa Długo Energi S.A.	yes	no	IP assessment successfully completed
14.	Webware Internet Solutions GmbH	yes	yes	IP assessment successfully completed

ECO

HEK

Status as of 15 January 2024.

Предоставяне от ЕСО на данни на лицензирана платформа за вътрешна информация.

Фиг.5

Предоставяне на данни на лицензирана платформа за вътрешна информация.

name	name	Pmax, MW	eic
400 ЦЪНЦАРЕНИ 1	400_TSANTSARENI_1	1309	10T-RO-BG-00002A
400 ЦЪНЦАРЕНИ 2	400_TSANTSARENI_2	1309	10T-BG-RO-00001A
400 ОДРИН	400_ODRIN	1309	10T-BG-TR-000015
400 САКАР	400_SAKAR	1714	10T-BG-TR-000023
400 РОЗОВЕЦ	400_ROZOVETS	956	32T000000000001W
400 СОКОЛЕЦ	400_SOKOLETS	956	32T000000000002U

ИЗМЕНЕНИЯ НА REMIT – 1

Изменения на REMIT – 1

Въвеждане на **лицензиране на ПВИ и РМД** . Редовен преглед за изпълнение на изискванията и отнемане на лицензии. Към момента режимът е разрешителен.

Оповестяване пред националния регулатор за **използване на алгоритмична търговия**. Създаване на ефективен механизъм за контрол на риска, недопускане на грешни нареждания, залагане на прагове и ограничения при търговията, мерки при срив на системите.

По активна роля на ACER и използване на нови инструменти по отношение на правото да разследва случаи, да дава и отнема разрешения/лицензии на ПВИ и регистрираните механизми за докладване (РМД).

Изменения на REMIT - 2

Наблюдението на пазара по чл.15 се разширява и включва чл.3 от REMIT (забрана за търгуване с вътрешна информация), чл.4 от REMIT (задължение за оповестяване на вътрешна информация), и чл.5 от REMIT (забрана за манипулиране на пазара).

ACER разработва и поддържа цифров референтен център, с информация относно данните за пазара за търговия на едро с енергия в Съюза. Агенцията оповестява публично по удобен за ползване начин, части от информацията, която събира, включително информация за търгуваните извънборсови договори и договорите за разлика.

Правомощието за налагане на глоби и санкции остава в НРО на ДЧ, но се въвеждат правила за тяхното хармонизиране, и се посочват критериите за определяне на размера на глобите и санкциите.

Изменения на REMIT - 3

Глоби на юридически лица – максимални санкции

При нарушение на чл.3 или чл. 5 – 15% от оборота за предходната финансова година.

При нарушение на чл.4 и чл.15 – 2% от оборота за предходната финансова година.

При нарушения на чл.8 и чл.9 – 1 % от оборота за предходната финансова година.

Размерът на административната глоба не надвишава 20 % от годишния оборот на съответното юридическо лице за предходната финансова година. Когато юридическото лице пряко или косвено се е облагодетелствало финансово от нарушението, размерът на административната глоба е най-малко равен на получената облага.

АВТОР

Виктория Поповска, Инженер енергетик, Балансиращ пазар в управление „Електроенергиен пазар“, ЕСО ЕАД, Viktoria.Popovska@eso.bg